

wiadomości

Nr 10
XII
1989

Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej

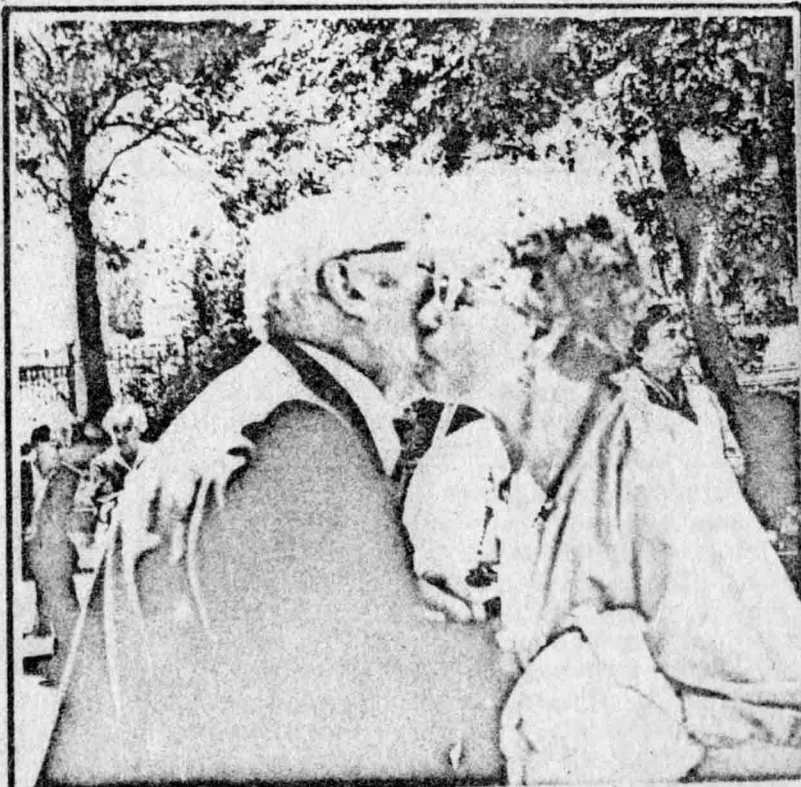
od redakcji

Oddajemy do rąk naszych czytelników ostatni w tym roku numer "Wiadomości.", poświęcony w całości imprezom po Walnym Zjeździe Delegatów TPZŁ oraz VII Zjeździe Wychowanków i Nauczycieli Szkół Ziemi Łomżyńskiej.

Jest to dziesiąty numer naszych "Wiadomości". ten swoisty jubileusz prosi o ocenę działalności naszej redakcji.

Dlatego prosimy o uwagi, opinie, życzenia i propozycje - JAK REDAGOWAĆ? O CZYM PISAĆ? - co zrobić, aby "Wiadomości" były ciekawe i interesujące dla wszystkich?

Uwagi prosimy nadsyłać na kartach pocztowych na adres Zarządu Oddziału TPZŁ. Wśród czytelników, którzy nadesłali opinie, rozlosujemy 3 książki z wydawnictw TPZŁ.

Sentymenty Tomiżyńskie...
STR. 3-9

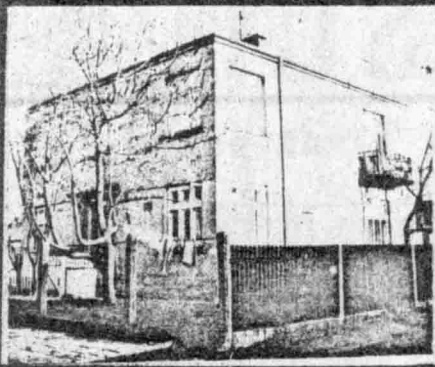
*Najserdeczniejsze życzenia
Świąteczne
i Noworoczne*

SKŁADAJA,
CZŁONKOM I SYMPATYKOM

Zarząd Stow. Zarządy
Oddziałów TPZŁ oraz
redakcja "Wiadomości..."

Miejsce pamięci narodowej /6/

Zoran Piechociński
Ulica Nowa...

Poszli z Łomży malowani chłopcy,
 Ślady wojny porastają w słowa.
 Ale w snach jesteśmy z sobą obcy.
 Strach nie odszedł, strach-ulica Nowa
 Łomża 1945

Ten krótki wiersz anonimowy, który znalazłem przed kilkunastu laty w zbiorach WDK mówi wszystko o tym, czym dla starszego pokolenia Łomżan była w czasach okupacji hitlerowskiej ulica Nowa.

Każde większe miasto w Polsce miało w tych strasznych dniach nazwę, która budziła grozę- Warszawa: Aleję Szucha, Kraków: Montelupich... Właśnie taką Aleją Szucha dla Łomży była ulica Nowa. Tu od roku 1941 do 1944 mieściła się Geheime Staatspolizei - tajna policja polityczna hitlerowskiej III Rzeszy- osławiane Gestapo. Kto z łomżyńiaków szedł na Nową- z reguły nie wracał.

Dziś trudno uwierzyć, że ośrodek strachu był ten niepozorny domek - stojący przy skrzyżowaniu ulic Nowej z Zawadzką. Na hasło : strach, podświadomość podsuwa propozycje upiorne. A tu mamy willę z ogródkiem. Obrazek, który w naszej "porastającej słowami" wyobraźni kojarzy się z bezpiecznym, cichym życiem. Właśnie to, że miejsca kaźni mogą wyglądać tak zwyczajnie, jest przerażające. Ta zwyczajność sprzyja zapomnieniu. Dowodem na to jest stosunek Łomżan do tego obiektu - to, że nie ma na nim żadnego znaku, który kazałby stanąć, pochylić głowę. I pamiętać! Pamiętać!

Łomżyńskie zabytki /4/

Kapliczka św. Mikołaja

Po wstąpieniu Prusaków do Łomży w 1796 r. społeczeństwo wystawiło kapliczkę z figurą św. Mikołaja na narożu ul. Giełczyńskiej i Polnej / późniejszej Polowej, obecnie Armii Czerwonej /.

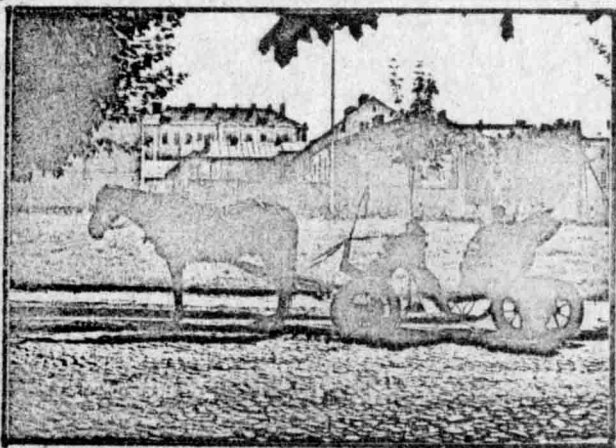
Kapliczka miała strzec miasto przed "wilkami", których utożsamiano z Prusakami. Po założeniu cmentarza uliczkę prowadzącą od kapliczki do cmentarza nazwano Cmentarną. Stąd również wywodzi się nazwa ulicy Św. Mikołaja / obecnie Mikołaja Kopernika/.

Sama kapliczka dotrwała do dnia dzisiejszego, ale bez figury św. Mikołaja, którą zastąpiono figurą Matki Boskiej.

Może należałoby przywrócić tej zabytkowej kapliczce pierwotny wygląd ?

Sonata Godlewska

zdjęcia: Tadeusz Duda 1958r.

Leontymenty Tomiżyńskie...

Witam Cię Łomżo po latach wielu
Witam najlepszy, mój przyjacielu
Kolebko wspomnień mych dni dziecińczych
Słonecznych przeżyć żartów dziecińczych
Kolebko słońcem tkanej młodości
Pierwszych zachwyty, pełnej radości
Pierwszych uniesień, zwierzeń i marzeń
Czarownych planów, bajkowych wrażeń
Życia wśród piękna ogromu świata
I wzlotów w przyszłość na dalsze lata.

Witaj Łomżo

Kolebko pierwszej młodości górnej
Jakże wspaniałej lecz czasem durnej
Młodości, która przeszkód nie znała
W drodze do szczęścia co wybierała
Wśród ścieżek wielu

Czasem cierniste lecz bliższe celu
Które jak światło w głębokim mroku
Wytacza drogę naszemu oku

Podwaja siły, gasi zmęczenie
Budzi nadzieję, wzmacnia pragnienia
Zdobycia tego, co zda się mrzonką
Lub marą senną

Lecz jest jak życie pełną, bezcenną
Grodu kochany

Gdy nie opadły wojennych strząsów
jeszcze kajdany

Kiedy chroniłeś unrowskim ciuchem
Ciało przed mroźnym wiatru podmuchem

Gdy na obszarze całej Ojczyzny

Krwawiły rany, paliły blizny

Tyś był przystanią dla nas, tułaczy

Ludzi samotnych często bez pracy.

Kochany grodzie

Ty świadkiem byłeś

We wszystkich chwilach towarzyszyłeś

Życia naszego mocne korzenie

Wrosły głęboko w łomżyńską ziemię

I choć los czasem owoce niesie

Przez kontynenty w szerokim świecie

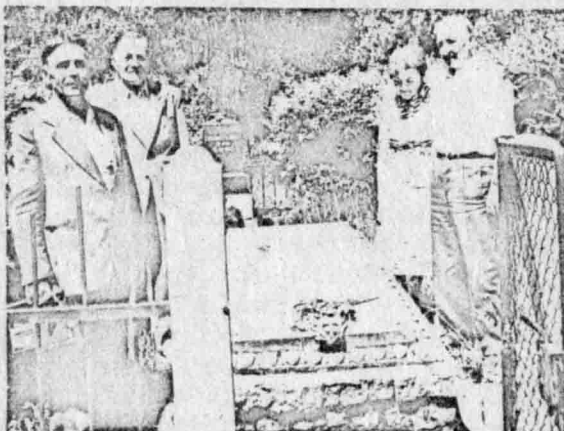
Ziarna owoców tu źródła mają

I gnane wiatrem tu powracają.

Stanisława Truskolaska

Łomża, czerwiec 1986 r.

SKŁADANIE KWIATÓW POD
POMNIKAMI W PARKU ORAZ
NA PLACU SIENKIEWICZA

PAMIĘCI ZAMORDOWANYCH PRZEZ
HITLEROWCÓW W LEJIE JEZIORKOWSKIM

zdjęcia: M. G. 1986-1987

WALNY ZJAZD DELEGATÓW TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ZIEMI ŁOMŻYŃSKIEJ

13 czerwiec 1986 r., godz. 14⁰⁰.
W holu, przy auli Zespołu Szkół Budowlanych, uśmiechy, przywitania, gwar krzyżujących się pytań i odpowiedzi. To emocje lat młodości wybuchające znów dzisiaj, jak przed laty, na poprzednim Zjeździe. Godzina 14³⁰, - aula, lekki pomruk szeptów. Głos Kolegi Mieszковского przywraca rzeczywistość dnia dzisiejszego. "Otwieram obrady Walnego Zjazdu Delegatów TPZŁ", przywitanie gości, władz, delegatów, uczestników Zjazdu. Rozbrzmiewa hejnał miasta Łomży. Przewodnictwo Zjazdu przejmuje kol. Wojciech Aszoff i zwraca się do zebranych, aby minutą ciszy uczcili pamięć zmarłych członków Towarzystwa. Po chwili głębokiej zadumy następuje podniosły moment odznaczenia pana Franciszka Wasążnika i Adama Chętnika / pośmiertnie / na ręce pani Adwigi Chętnikowej "Medalem Rodła" przez członka Rady Państwa, prof. Kazimierza Secomskiego i Towarzystwa "Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej" przez Wicewojewodę Łomżyńskiego Zdzisława Truszkowskiego. Uczestnicy Zjazdu wyrażają swoje uznanie długimi oklaskami. Zjazd przystępuje do właściwych obrad. Zostają przedstawione delegatom następujące dokumenty: informacja ZG o wprowadzeniu niewielkich zmian do statutu na wniosek władzy rejestrującej, projekt uchwały o nadaniu godności członka honorowego, wprowadzenie do dyskusji, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i sprawozdanie Sądu Koleżeńkiego.

Po krótkiej przerwie następuje rzeczowa dyskusja, w której głos zabiera 12 delegatów, 2 goście zaproszonych. Komisja Uchwał i Wniosków ma pełne ręce pracy, aby wielopłaszczyznową, głęboką i rzeczową dyskusję ująć w treść projektu uchwały, a tymczasem dokonuje się rzecz najważniejsza. Wybory nowych władz Towarzystwa. Zjazd jednomyślnie udzielił absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Zaproszeni goście - od prawej : prof. dr hab. Kazimierz Secomski, I Sekretarz KW PZPR mgr Mieczysław Czerniawski, Wiceprezes ŁTN dr Henryk Białobrzeski / członkowie TPZŁ/, Przewodniczący RW PRON mgr Edward Wróbel

W wyniku wyborów prezesem Zarządu Głównego został wybrany dotychczasowy prezes kol. Marian Mieszkowski, a w skład Zarządu Głównego weszło 25 osób. Przewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej został wybrany kol. Zdzisław Sędziak, a w skład Komisji weszło 7 osób. Przewodniczącym Sądu Koleżeńkiego został wybrany kol. Mieczysław Mioduszeński, a w skład Sądu weszło 7 osób.

Wojciech Aszoff

Zaproszeni goście - od lewej: Wicewojewoda Łomżyński mgr inż. Zdzisław Truszkowski, poseł Ziemi Łomżyńskiej inż. Anatoliusz Miszak.

Obeznanejsze informacje zostaną zamieszczone w nr 2 rocznika " Ziemia Łomżyńska ".

PRZEMAWIA PREZES ZG TPZŁ M. MIESZKOWSKI

TAK BYŁO NA VII ZJEŹDZIE

W dniach 14 - 15 czerwca 1986 r. odbył się kolejny, VII Zjazd. W Zjeździe uczestniczyło 309 osób, w tym 125 osób na Zjeździe Liceum Pedagogicznego. Zjazd rozpoczął się tradycyjnym dzwonkiem przed gmachem dawnego Gimnazjum Żeńskiego im. M. Konopnickiej / w okresie międzywojennym/, dawnym Liceum Pedagogicznym /, po II wojnie światowej/, a obecnie Zespole Szkół Budowlanych - przy pl. Kościuszki Nr 3. Otwarcie Zjazdu obwieścił jeden z najstarszych uczestników, mieszkaniec Łomży kol. Erwid Dąbrowski. Zebranych przywitał Prezes Zarządu Głównego TPZŁ - Marian Mieszkowski. Kol. Eugenia Ogrodnik odczytała okolicznościowy wiersz Stanisławy Truskolaskiej - drukowana w niniejszych "Wiadomościach".

Następnie odbyły się spotkania w szkołach uczestników Zjazdu: Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół Ekonomicznych, Zespole Szkół Drzewnych oraz szczególnie uroczyste w Zespole Szkół Budowlanych, gdzie spotkali się wychowankowie Liceum Pedagogicznego z okazji 40-lecia powstania tej szkoły. W pierwszym dniu Zjazdu odsłonięto następujące tablice pamiątkowe: na gmachu Zespołu Szkół Budowlanych - upamiętniająca 40 rocznicę powstania Liceum Pedagogicznego, na Zespole Szkół Drzewnych - poświęcona inż. Stanisławowi Sosnowskiemu, pierwszemu dyrektorowi tej szkoły po wyzwoleniu, na ulicach Adama Chętnika i Edwarda Ciborowskiego - poświęcone tym zacnym i zasłużonym działaczom Towarzystwa. O godzinie 17⁰⁰ tegoż dnia, w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego odbyło się uroczyste spotkanie uczestników Zjazdu z władzami województwa i miasta, nauczycielami i młodzieżą.

Zebranych powitał Prezes ZG Marian Mieszkowski, a spotkaniu przewodniczyli Ziemowit Świdorski, Tadeusz Butler i Aleksander Jankowski.

PO ODSEŃNIĘCIU TABLICY UPAMIĘTNIAJĄCEJ 40-LECIE USTANOWIENIA LICEUM PEDAGOGICZNEGO
W ŁOMŻY: EUGENIA OGRODNIK - PREZES ZNP,
ERWID DĄBROWSKI - NAJSTARSZY UCZESTNIK I PROF. MARIAN MIESZKOWSKI

Na wniosek organizatorów Zjazdu wielu uczestników zostało odznaczonych, i tak: Medalem 40-lecia PL - Maria Aszoff, Józef Deptuła, Józef Gędzielewski, Jerzy Kupniewski, Jadwiga Lachowska. Odznaką "Zasłużony Działacz Kultury" - Andrzej Domaszewicz, Halina Grzeszkiewicz, Halina Miroszowa. Odznaką "Za zasługi dla województwa łomżyńskiego" - Maria Aszoff, Jadwiga Bożyńska, Natalia Chmielewska, Maria Chmielewska, Józef Deptuła, Regina Dębicka, Helena Dziekońska, Anatol Falko, Zygmunt Filipczak, Halina Grzeszkiewicz, Józef Jasiński, Stanisław Kalinowski, Edward Kamiński, Józef Konopka, Władysław Kozikowski, Mieczysław Kłoskowski, Eugeniusz Kraszewski, Anna Oczipowska, Franciszek Olszański, Stanisława Osiecka, Paweł Puchalski, Michał Skrodzki, Hilary Szymborski, Eugenia Świtalowa.

W imieniu władz wystąpił Wicewojewoda Łomżyński Eugeniusz Mioduszewski. W dyskusji głos zabrali: Helena Czernek, Henryk Antosiewicz, Wiktor Grochowski, Stanisław Korwek, Rutkowski.

Bardzo miłym akcentem było wystąpienie pisarza Pana Józefa Stompora, wielkiego sympatyka Łomży i Towarzystwa, który przekazał na rzecz Towarzystwa nagrodę otrzymaną od Wojewody Łomżyńskiego przed kilkunastu dniami.

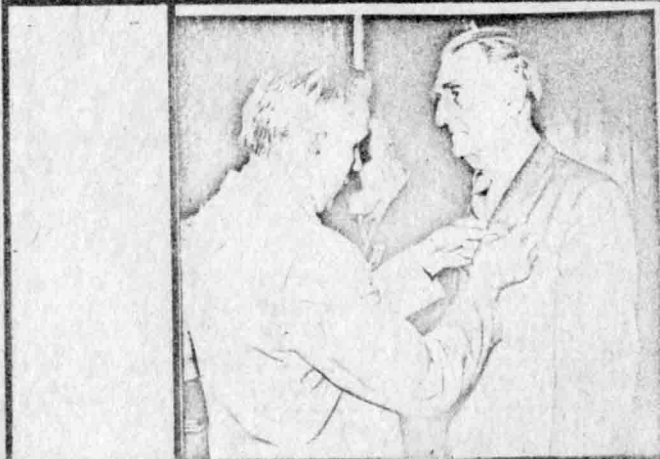
W oparciu o wystąpienia, zebrani przyjęli tekst postanowień Zjazdu przygotowany przez komisję pod przewodnictwem kol. Tadeusza Dudo. Spotkanie zostało zakończone pięknym koncertem Łomżyńskiej Orkiestry Kameralnej z udziałem solistów scen warszawskich. Pierwszy dzień Zjazdu został zakończony: "balem pomaturalnym" wychowanków Liceum Pedagogicznego, w dawnej szkole oraz uroczystą kolacją pozostałych uczestników Zjazdu w Bursie Nr 1 przy ulicy Kopernika.

W drugim dniu Zjazdu, 15 czerwca odbyły się wycieczki o charakterze turystyczno-rozrywkowym do Skansenu w Nowogrodzie, zwiedzanie "starej i nowej" Łomży i Drozdowa oraz wyjazd do jeziora na groby pomordowanych przez hitlerowskiego najeźdźcę.

Marian Mieszkowski

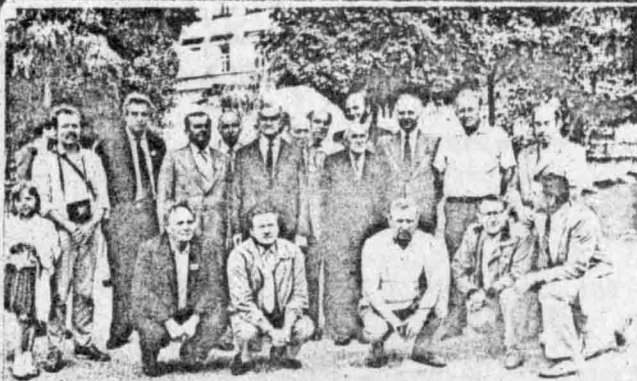
Prezydium Zjazdu od prawej: Aleksander Jankowski, Ziemowit Świderski - przew. Zjazdu, Marian Mieszkowski, Tadeusz Butler.

Wicewojewoda Eugeniusz Mioduszewski dokonuje odznaczenia prezesa O/Białostockiego TPZŁ Józefa Gędzielewskiego.

Książka "Niewierny" podpisuje jej autor Józef Stompor.

ABSOLWECI PGiLPD, TPP, TPD, WRAZ
ZE SWYMI NAUCZYCIELAMI PROF. JANEM
KALINOWSKIM I PROF. J. DEMBOWSKIM

ILU NAS? SKĄD? na VII zjeździe

VII Zjazd Wychowanków Średnich Szkół Łomżyńskich odbył się w Łomży 14 i 15 czerwca 1986 r. przy udziale ponad 300 osób. Organizowany był przez Zarząd Główny TPZŁ wspólnie z pedagogami, którzy poczuli potrzebę urzędzenia koleżeńskie spotkanie z okazji przypadającego w bieżącym roku 40-lecia powstania tej szkoły: Państwowego Liceum Pedagogicznego w Łomży.

Z różnych względów niektóre osoby nie zarejestrowały swej obecności w Biurach Zjazdu, bądź zgłosiły swój pobyt na Zjeździe lecz nie wypełniły zgłoszeń. Podane wyniki statystyczne opieram na danych uzyskanych formularzy zgłoszeń i na ewidencji uczestników Zjazdu. Skąd przybyli uczestnicy Zjazdu? 90 osób = 33% - z Łomży, 37 = 13% - z Warszawy, 14 = 5% - z Białegostoku, 10 - Ostrołęka, 9 - Zambrow, 8 - Gdańsk, 7 - Pisz, 6 - Gdynia, Olsztyn - 5 osób, Kolno, Koszalin, Łódź po 4 osoby. Po 2 osoby: Bożejewo Stare, Mały Płock, Mazury, Międzyborów, Nieckowo, Prostki, Ełk, Poznań, Stawiski, Szczytno, Włocławek, Wrocław i Wyszaków. Z następujących miejscowości mieliśmy po 1 uczestniku: Augustów, Bolendy k. Czyżewa, Ba-

nie Mazurskie, Brwinów, Bydgoszcz, Dobrylas, Działdowo, Gołdap, Goniądz, Jeziorko k. Łomży, Kalisz, Kalinówka, Kościelna, Kędzierzyn - Koźle, Kowale Oleckie, Kościerzyna, Lublin, Limanowa, Maków Mazowiecki, Marianowo k. Łomży, Milanówek, Miłocin, Nowogród, Olecko, Olkusz, Ostrów Wielkopolski, Opole, Otrębusy k. Warszawy, Płock, Raszyn, Ruclane - Nida, Ryk, Rzeszów, Starachowice, Stary Sącz, Stargard Gdański, Szczawno-Zdrój, Szczecin, Szczecinek, Tarnowskie Góry, Tłuszcz, Toruń, Turośl, Waniewo, Wąsosz, Zegrze Pomorskie, Żagań.

Udział uczniów i absolwentów poszczególnych szkół w Zjeździe:
Państwowe Gimnazjum Męskie im. T. Kościuszki - 16 osób = 5,9 %
Państwowe Gimnazjum Żeńskie im. M. Konopnickiej - 22 osoby = 8,1 %
Prywatne Gimnazjum Męskie "U" im. Ks. P. Skargi - 2 osoby = 0,7 %
Państwowe Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki - 31 osób = 11,4 %
Państwowe Seminarium Żeńskie Nauczycielskie - 7 osób = 2,6 %
Państwowe Seminarium Męskie Nauczycielskie - 6 osób = 2,2 %
Państwowe Liceum Pedagogiczne w Łomży - 92 osoby = 33,8 %
Studium Nauczycielskie w Łomży - 1 osoba = 0,4 %
Szkoła Handlowa Polskiej Macierzy Szkolnej - 6 osób = 2,2 %
Liceum Handlowe, Technikum Ekonomiczne - 8 osób = 2,9 %
Państwowa Szkoła Miernicza i Przemysłu Leśnego - 4 osoby = 1,5 %
Państwowe Technikum Przemysłu Drzewnego PTP-Ped. - 16 osób = 5,9 %
Państwowe Technikum Budowlane, Rolnicze, Weterynaryjne - po 3 osoby = 1,1 %
Uczyli się poza Łomżą - 4 osoby = 1,5 %
W zgłoszeniach brak danych o szkole - 33 osoby = 12,1 %
Nie złożyli zgłoszeń - 21 osób = 7,7 %.

Razem - 272 osoby = 100 %.

Wiek uczestników Zjazdu / dane te podało 225 osób /

Uczestnicy Zjazdu poniżej 40 lat - 35 osób, 41-45 lat - 28 osób, 46-50 lat - 28 osób, 51-55 lat - 29 osób, 56-60 lat - 26 osób, 61-65 lat - 19 osób, 66-70 lat - 18 osób, 71-75 lat - 18 osób, 76-80 lat - 18 osób, 81-84 lata - 5 osób, 1 osoba najstarsza - w wieku 87 lat.

Wiktor Jan Grochowski

W jednym zdaniu...

- 8.11.br. odbyła się uroczystość obchodów 60-lecia Łomżyńskiego Klubu Sportowego, podczas których m.in. nasze Towarzystwo zostało uhonorowane dyplomem i pucharem ŁKS.
- 13.11.br. odbyło się posiedzenie Prezydium ZG TPZŁ z udziałem dyr. B. Kunickiego, podczas którego omawiano przygotowania do obchodów 60-lecia powstania Skansenu w Nowogrodzie i 20 rocznicy śmierci doc. Adama Chętnika.
- 14.11.br. doc.dr inż. arch. Zdzisław Chryniak w imieniu i na wniosek Towarzystwa poddał analizie plan przestrzennego zagospodarowania miasta Łomży.
- Z inicjatywy stowarzyszenia "Wisła-Odra", TPZŁ, Wojewódzkiego Ośrodka Społeczno-Prawnego ZSMP powołano społeczny Komitet / pod przewodnictwem prezesa Sądu Franciszka Alińskiego/, którego celem jest uczczenie pamięci prof. Bohdana Winiarskiego.
- 22.11.br. obradowało plenium ZG TPZŁ, na którym zatwierdzono "Szczegółowy program działania TPZŁ na lata 1986-1989".
- 27.11.br. odbyło się zebranie ogólne członków Oddziału Łomżyńskiego TPZŁ.
- 9.12. br. w Muzeum Okręgowym w Łomży nastąpiło otwarcie wystawy pani E. Twarowskiej pt. "Stara Łomża w świetle wykopalisk".
- 10.12. br. otwarto Muzeum Przyrodnicze w Drozdowie.

Do użytku wewnętrznego

Nr rej. WPDT - 0617/8/1986

Nakład 1.000 egz.

Druk WPDT w Łomży-Borkowski

200 000 złotych

NAGRODA DLA TPZŁ

Została podsumowana VII edycja konkursu "Bliżej regionu - bliżej kraju" organizowanego przez Ministerstwo Kultury i Sztuki oraz "Kurier Polski". Wśród 17 laureatów z nagrodą 200 tys. zł znalazło się TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZIEMI ŁOMŻYŃSKIEJ.

W dniu 20 listopada Pan Minister Aleksander Krawczuk i Naczelny Redaktor "Kuriera Polskiego" uroczystie wręczyli dokumenty potwierdzające. W imieniu Towarzystwa nagrodę odebrał prezes Marian Mieszkowski, jak też złożył podziękowanie inicjatorom konkursu w imieniu wszystkich nagrodzonych towarzystw.

Dziękujemy wszystkim tym działaczom Towarzystwa, którzy swą postawą i pracą społeczną przyczynili się do otrzymania nagrody.

Komunikat!

Pragniemy poinformować naszych czytelników, że nasz biuletyn w 1987 roku będzie rozprowadzany bezpłatnie tylko wśród członków, którzy systematycznie opłacają składki. Wolne egzemplarze czasopisma będą rozprowadzane w cenie 20 złotych.

Decyzja ta związana jest z kosztami papieru i druku jakie ponosi nasze Towarzystwo - dodajmy, że artykuły, opracowania literackie i graficzne są wykonywane przez zespół redakcyjny społecznie.

Redakcja

WYDAWCA: Zarząd Oddziału TPZŁ w Łomży

Komitet redakcyjny: Wojciech Aszoff, Czesław Brodzicki, Andrzej Bobrow, Jacek Cholewicki, Tadeusz Dudo - przewodniczący, Donata Godlewska - z-ca przewodniczącego, Wiktor Grochowski, Marian Mieszkowski, Teresa Polecka, Zenon Piechociński, Zdzisław Sędziak, Hanna Wiśniewska - sekretarz Tadeusz Zaremba.

Numer opracowali: Tadeusz Dudo, Donata Godlewska, Hanna Wiśniewska.